

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ЄС

Освітня програма Економіка

Спеціалізація (за наявності)

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
економічної кібернетики
Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Перелік питань
6. Тематика практичних
7. Ресурсне забезпечення
8. Література
9. Контактна інформація
10. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Економіка ЄС
Освітня програма	Економіка
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття - 18 год. Самостійна робота - 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/7999

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Курс пропонує систематичний аналіз історичних, інституційних, правових та економічних аспектів Європейського Союзу. Студенти вивчатимуть процеси розширення, особливості функціонування інституцій, а також ролі ЄС у глобальній економіці. Особливу увагу буде приділено спільному ринку, політичному союзу та монетарній інтеграції.

Метою курсу є всебічний аналіз процесів європейської інтеграції, зокрема вивчення історичних передумов і ключових етапів розширення Європейського Союзу, що дозволяє зрозуміти сучасну політичну й економічну динаміку континенту. Студенти отримають систематизовані знання про інституційну структуру ЄС, правові основи його функціонування, а також особливості економічної політики країн-членів у глобальному контексті. Курс спрямований на розвиток критичного аналізу моделей спільного ринку, політичного союзу та монетарної інтеграції, що дозволить обґрунтовано оцінити виклики та перспективи подальшої європейської інтеграції.

Компетентності (мають співпадати з матрицею ОП)

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК05. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Програмні результати навчання

ПР01. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПР02. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПР09. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПР24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Історія створення та основні етапи розширення Європейського Союзу	Передумови створення Європейської Спільноти: від післявоєнної Європи до сучасності. Основні угоди та договори (Римський договір, Маастрихтський договір та ін.). Ключові етапи розширення ЄС, їх політичні та економічні наслідки.	Лекції, дискусії, аналіз історичних документів, тести, питання, практичні завдання, кейси
2.	Тема 2. Інституційна структура Європейського Союзу	Основні інститути ЄС: Європейська Комісія, Європейський Парламент, Рада ЄС, Європейський Суд. Ролі та взаємодія інституцій, прийняття рішень у ЄС. Аналіз бюрократичних процесів.	Інтерактивні лекції, кейси, тести, питання, практичні завдання
3.	Тема 3. Міжнародно-правовий статус та основні особливості Європейського Союзу	Правові засади існування ЄС: первинне та вторинне законодавство. Роль ЄС у міжнародному правовому полі, співпраця з іншими міжнародними організаціями. Особливості юрисдикції та застосування норм ЄС.	Лекції, семінари, порівняльний аналіз міжнародних договорів. тести

4.	Тема 4. Економіка країн Європейського Союзу в системі міжнародного бізнесу	Структура та динаміка економік країн-членів ЄС. Роль ЄС у світовій економіці та міжнародних торговельних відносинах. Вплив глобалізації на економіку ЄС. Форма занять: Лекції з використанням статистичних даних, обговорення кейсів успішних бізнес-моделей.	Лекції з використанням статистичних даних, обговорення кейсів успішних бізнес-моделей, тести
5.	Тема 5. Спільний ринок та політичний союз	Принципи функціонування спільного ринку: вільний рух товарів, послуг, капіталу та осіб. Розвиток політичної інтеграції та співпраця між державами-членами. Виклики та перспективи створення єдиної політичної спільноти.	Лекції, дискусійні семінари, аналіз політичних ініціатив, тести
6.	Тема 6. Економічний та монетарний (валютний) союз	Основи валютного союзу: введення євро, валютна політика Європейського центрального банку. Економічні вигоди та ризики монетарної інтеграції. Аналіз кризових ситуацій та уроки для майбутнього.	Лекції, аналіз кейсів фінансових криз, інтерактивні семінари, тести

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції	30
Практичні заняття	30
Самостійна робота	20
Індивідуальне завдання	20
Залік / Максимальна кількість балів	100

5. Перелік питань

1. Історичні передумови європейської інтеграції.
2. Передумови утворення єдиної Європи: історичні, воєнно-політичні, економічні, цивілізаційні, інфраструктурні.
3. Перші практичні кроки європейської інтеграції: Європейське об'єднання вугілля та сталі.
4. Заснування ЄЕС та Євратому.
5. Етапи розширення Європейського Союзу.
6. Етапи поглиблення європейської інтеграції. Базові договори функціонування ЄС.
7. Етапи запровадження євро.
8. Євро як світова валюта.
9. Економіко-валютний союз європейських країн.
10. Механізми та наслідки введення євро.
11. Монетарні інструменти Євросистеми.
12. Інструменти монетарної політики.
13. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк.
14. Європейський механізм встановлення валютних курсів.
15. Механізми рефінансування та мінімальні резерви на рахунках Євросистеми.
16. Зміни в бюджетній політиці під впливом світової фінансової кризи.
17. Сучасна роль євро в міжнародній валютно-фінансовій системі.
18. Договірно-правова система Європейського Союзу.
19. Критерії конвергенції, або Маастрихтські критерії.
20. Копенгагенські критерії вступу до ЄС та програми сприяння євроінтеграції.
21. Законодавча і виконавча влада в Європейському Союзі.
22. Європейська Комісія: склад, функції, роль та місце в інституційній системі ЄС.
23. Європейський Парламент: повноваження та функції.
24. Європейська Рада: функції, склад та стратегічні засади функціонування.
25. Ключові інституції Європейського Союзу.
26. Функції основних інститутів державного управління ЄС.
27. Європейський Союз як міжнародна організація.
28. Європейський Союз як гарант миру та безпеки.
29. Офіційні документи, що затверджують європейські цінності.
30. Коротка характеристика цінностей Європейського Союзу.
31. Фундаментальні свободи Європейського Союзу.
32. Фундаментальні цінності Європейського Союзу.
33. Конкурентна політика.
34. Горизонтальні політики ЄС.
35. Горизонтальна політика ЄС щодо регіонального розвитку.
36. Соціальні фонди в ЄС.
37. Головні напрямки соціальної політики в ЄС.
38. Сільськогосподарська політика ЄС.
39. Енергетична політика ЄС.

40. Транспортна політика ЄС.
41. Секторальні політики ЄС: промислова та підприємницька політики.
42. Спільна науково-дослідна політика ЄС.
43. Рада Європейського Союзу: склад, завдання та головування.
44. Роберт Шуман та функціоналістська концепція європейської інтеграції.
45. Отці-засновники Європейського Союзу.
46. Жан Моне та ідея європейського федералізму.
47. Розвиток відносин між Україною та ЄС: критерії розширення та співпраці.
48. Економічна інтеграція та кооперація України та ЄС.
49. Політичні та економічні цінності Європейського Союзу.
50. Політичне та гуманітарне співробітництво України та ЄС.

6. Тематика практичних

- ТЕМА 1. Історія створення та основні етапи розширення Європейського Союзу
- ТЕМА 2. Інституційна структура Європейського Союзу
- ТЕМА 3. Міжнародно-правовий статус та основні особливості Європейського Союзу
- ТЕМА 4. Економіка країн Європейського Союзу в системі міжнародного бізнесу
- ТЕМА 5. Спільний ринок та політичний союз
- ТЕМА 6. Економічний та монетарний (валютний) союз
- ТЕМА 7. Консолідований бюджет ЄС
- ТЕМА 8. Горизонтальні політики ЄС
- ТЕМА 9. Секторальні політики ЄС

7. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, Google Chrome, Linux, LibreOffice, D-learn, Google Meet, Zoom, Office 365 for Education, Google Workspace, роздатковий матеріал

8. Література

1. Європейський Союз : навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.] ; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
2. УПРАВЛІННЯ В ЄС ТА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>
3. Сорока С. В., Волчецький Р.В. Еволюція взаємовідносин України з Європейським Союзом // Світова та європейська інтеграція : [навч. посіб.] / за ред. М. О. Багмета– Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008.
4. English. European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S.

Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. – 3rd ed., updated. – Mykolayiv : Petro Mohyla BSSU, 2018. – 336 p.

5. Короткий посібник про ЄС. URL: <https://op.europa.eu/webpub/com/short-guide-eu/uk/>

Інформаційні ресурси

6. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/>
 7. Європейська інтеграція. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya>
 8. Європейська програма. URL: <https://www.irf.ua/program/eu/>
 9. Програма розбудови Україна – ЄС. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejskaintegraciya/dopomoga-yes-u-sferi-institucijnoyi-rozbudovi-programarozbudovi-ukrayina-yes>

9. Контактна інформація

Кафедра	Економічної кібернетики, вул. Шевченка, 57, 815 кабінет, https://kek.pnu.edu.ua/ , kek@pnu.edu.ua
Викладач	Русин Роман Семенович
Контактна інформація викладача	roman.rusyn@pnu.edu.ua

10. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). ▪ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція) ▪ Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція) ▪ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ▪ Наказ 1093 про створення комісії ▪ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ▪ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності” <p>Корисні посилання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність/ • Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти https://academiq.org.ua/
--------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України “Про запобігання корупції”- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18 • Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про запобігання корупції” щодо викривачів корупції» – https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/198-IX • Викривачі корупції (відповіді на поширені запитання на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції) – https://nazk.gov.ua/uk/departament-organizatsiyi-roboty-iz-zapobigannya-ta-vyyavlennya-koruptsiyi/metodychni-rekomendatsiyi/ • Вебінари “Академічна доброчесність” – https://academiq.org.ua/vebinari-akademichna-dobrochesnist/ • Інформаційні бюлетені “Академічна доброчесність Infobulletin” в межах проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP) – https://academiq.org.ua/novyny/informatsiini-bulleteni/ <p>При використанні AI-інструментів (напр., ChatGPT) дозволяється лише з посиланням на джерела</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja

Викладач

Роман Русин